Dosarul:nr.2a-4068/23 Judecător : Natalia Mămăligă
2-22070922-02-2a-27102023

D E C I Z I E

28 ianuarie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru și Constantin Roșca

Grefier

Victoria Talpă

examinând în ședința publică apelul declarat de Botnari Valerian împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Bejan Maria împotriva lui Botnari Valerian privind repararea prejudiciului moral,

c o n s t a t ă:

La 20 mai 2022, Bejan Maria ca reprezentant legal al minorei și în interesele minorei Capanji Sabina-Elena a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Botnari Valerian, solicitând încasarea din contul lui Botnari Valerian în beneficiul său a prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și cheltuielile de judecată (f.d.2-6).

În motivarea acțiunii a indicat că, la 22 mai 2019, Botnari Valerian, conducând automobilul de model „Toyota Corolla", cu numărul de înmatriculare *****, a accidentat minora Capanji Sabina-Elena, care traversa strada în mod regulamentar către școală, folosind trecerea de pietoni, la intersecția străzii Bănulescu Bodoni cu str.31 August 1989.

Afirmă că pârâtul neasigurându-se de lipsa pietonilor care ar putea traversa strada, în condițiile în care accidentul a fost provocat la o oră în care minorii se îndreaptă spre școală ora 07:30, luând în considerare proximitatea amplasării instituției de învățământ față de trecerea de pietoni unde a avut loc accidentul rutier, precum și fluxul obișnuit al trecătorilor din zonă, regiune considerată ca fiind aglomerată, a tamponat-o pe minora Capanji Sabina-Elena chiar la colțul liceului în care își satisface studiile și spre care se îndrepta.

Menționează că expertizele medicale efectuate imediat după producerea accidentului au demonstrat că minora a suferit excoriații la nivelul capului produse ca rezultat al impactului cu automobilul. Astfel, reclamanta a suferit și traume de natură psihologică, care s-au făcut resimțite abia după accident, dezvoltând în minoră un puternic sentiment de inhibare, de nesiguranță continuă în ceea ce privește aflarea acesteia în stradă, precum și incapacitatea de

a depăși starea de spaimă provocată de accident.

Susține că după o perioadă semnificativă de timp, 22 luni, de la producerea accidentului, minora nu și-a revenit, dimpotrivă i s-au exacerbat emoțiile traumatizante, astfel încât aceasta refuză cu vehemență să se deplaseze neînsoțită, nu doar spre locații mai îndepărtate, cum ar fi școala, dar și spre locații familiare, cum ar fi magazinul alimentar din apropierea casei, loc în care se deplasa în mod liber pînă la accident.

Declară că, în calitate de părinte, a decis să stabilească ședințe de consiliere cu psihologul Diana Stefănet, pentru a evalua în profunzime traumele emoționale suferite de copil, iar în cadrul consilierii a fost stabilit portretul psiho-emoțional al minorei Sabina-Elena Capanji.

Afirmă că accidentul produs la 22 mai 2019 a lăsat puternice amprente asupra comportamentului ulterior al copilului. Testele de specialitate efectuate cu minora au scos la iveală faptul că până în prezent, aceasta trăiește sentimente de frică, de instabilitate și nesiguranță, lucru demonstrat prin refuzul acesteia de a mai traversa singură strada la trecerea de pietoni, fiind reticentă în a traversa chiar și în locurile în care trecerile sunt regularizate de semafor. Faptul că minora este în stare să aștepte minute în șir apropierea altor persoane pentru a traversa împreună cu aceștia strada, chiar și atunci când nu există un trafic activ pe stradă, denotă gradul înalt al inadaptării după accident, o sensibilitate crescută și frica de a mai fi expusă unui potențial pericol. Aceste consecințe toxice nu îi permit copilului să depășească episodul traumatizant și implicit, o împiedică să se dezvolte sănătos din punct de vedere emoțional și psihologic, restrângându-i posibilitățile de a se deplasa pe stradă fără a resimți frică și anxietate de fiecare dată. În analizele sale, psihologul a apreciat faptul că nivelul anxietății pe care îl deține minora este unul înalt, cuantificat în 53 de puncte pe scala STAI, ceea ce adâncește emoțiile trăite în timpul accidentului și care îi per turbează sentimentul de siguranță, control și stima de sine. Ceea ce evidențiază în mod special ședințele de consiliere psihologică este faptul că accidentul rutier prin care a trecut minora, deși nu i-a produs prejudicii fizice însemnate, a avut un puternic impact din punct de vedere al stării generale psihologice și emoționale. Cu toate că aceste consecințe nu ar putea fi vizibile, întrucât sunt traume pe fond psihologic, ele au degradat grav fundamentele emoționale și morale ale copilului și constituie prejudicii morale care conduc la o diminuare a calității vieții minorei, astfel cum edictează dispoziția normativă din art. 19 alin. (3) Cod civil.

Astfel, aceste consecințe, până în momentul de față, perturbă siguranța și echilibrul emoțional, și este absolut irațional și de neconceput a apreciat că atitudinea anxioasă și plină de frică a unui copil de 14 ani de a se deplasa independent într-o zonă sigură și familiară constituie o normalitate sau o lipsă de cauzalitate cu accidentul, prin care a trecut.

Consideră că suferințele prin care trece reclamanta îi conferă dreptul de a solicita de la pârât acoperirea prejudiciilor morale suferite prin prisma art. 2036 alin. (1) - (2) din Codul civil.

Mai susține că în urma consultațiilor cu psihologul, minorei i-au fost propuse un număr considerabil de ședințe psihoterapeutice, 15 la număr, program de terapie, care ar putea fi prelungit, ceea ce denotă gravitatea sechelelor cu care a rămas după accident. A opinat că această nevoie de consiliere psihologică îi dă dreptul reclamantei de a solicita de la pârât rambursarea cheltuielilor ce urmează a fi efectuate cu această ocazie, prin prisma dispoziției normative de la art. 2027 Cod civil. Mai mult decât atît, nu există urmă de dubiu că pârâtul a

fost cel care se face vinovat de contravenție, iar luând în considerare faptul că minora a fost tamponată, în timp ce traversa regulamentar strada, de mașina la al cărei volan se afla pârâtul, sunt întrunite condițiile de la art. 2022 a Codului civil, întrucât există o legătură cauzală directă între fapta ilicită și prejudiciul suferit, așa cum se arată din procesul verbal și declarațiile anexate la cererea de chemare în judecată. Astfel, în lumina art. 1398 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție, este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

A concretizat că fiind responsabil de accident, pârâtul nu și-a exprimat interesul față de situația copilului după ce a aflat că acesta a fost externat din spital și nici nu a încercat să discute cu minora sau părinții acesteia pentru a-și oferi scuzele. Atitudinea pasivă din partea pârâtului se prelungește de la data săvârșirii contravenției până în prezent. În contextul circumstanțelor expuse și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral și a suferințelor morale cauzate minorei, a estimat valoarea prejudiciului moral la suma de 50 000 lei, care o consideră a fi în concordanță cu suferințele suportate de minoră.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat de la Botnari Valerian, născut la *****, cod numeric personal *****, în beneficiul Mariei Bejan, născută la *****, cod numeric personal *****, prejudiciul moral în mărime de 15000 lei, precum și cheltuielile de judecată în sumă de 4 000 lei suportate pentru asistență juridică, iar în total 19 000 (nouăsprezece mii) lei.

S-a încasat de la Botnari Valerian, născut la *****, cod numeric personal *****, în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 100 (una sută) lei.

În rest, pretențiile se resping ca neîntemeiate.

La data de 10.04.2023 Botnari Valerian a depus cerere de apel nemotivată, solicitând casarea hotărârii judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023 și emiterea unei noi hotărârii privind respingerea integrală a cererii de chemare în judecată. La cererea de apel, a fost anexată dovada de achitare a taxei de stat în sumă de 75 lei.

La data de 05.05.2023 avocatul Posturusu Nicolae în interesele lui Bejan Maria a depus cerere de apel nemotivată, solicitând casarea hotărârii judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023 și emiterea unei noi hotărârii cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

Prin încheierea din 07 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererilor de apel, declarate de Botnari Valerian și avocatul Posturusu Nicolae în interesele lui Bejan Maria, acordând apelanților, termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii pentru depunerea cererii de apel în conformitate cu prevederile art.364-365 CPC, inclusiv în limba de stat și într-un număr egal cu participanți la proces.

La data de 19 februarie 2024 Botnari Valerian reprezentat de avocatul Botnarenco Dorin a depus cerere de apel motivate împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023, solicitând casarea hotărâri și să fie trimisă cauza la rejudecare în temeiul art.385 lit.d) și art.388 alin.(1) lit.d) CPC, pe motiv că instanța a soluționat problema drepturilor unor personaje neantrenate în proces (au fost soluționate drepturile minorei Capanji Sabina- Elena, care nu are nici un statut procesual.

Astfel, susține apelantul că instanța de fond nu a apreciat caracterul și gravitatea prejudiciului moral, dar s-a limitat doar la reiterarea celor stabilite intr-un raport de constatare si de evaluare psihologica efectuat de vecina reclamantei.

Apelantul din momentul intentării acțiuni, benevol a dorit sa recupereze prejudiciul moral cauzat. In aceste circumstanțe, așa cum apelantul niciodată nu a refuzat sa recupereze prejudiciul cauzat, i-a fost de mirare cum dna Bejan, ignorând propunerile apelantului de a recupera prejudiciul din anul 2019, fără a suna măcar sau a expedia o pretenție, a înaintat o acțiune în judecata în care indica asupra faptului ca apelantul a manifestat o atitudine pasiva si indiferenta.

Conform prevederilor art. 968 alin. (3) Cod civil, consemnarea stinge obligația debitorului chiar şi în cazurile în care bunurile sau echivalentul lor nu mai pot fi predate creditorului.

Apelantul a înaintat o scrisoare reclamantului prin care a solicitat achitarea benevola a prejudiciului, iar ținând cont de faptul ca reclamantul nu a ridicat aceasta scrisoare, a recurs la instituția consemnării (prejudiciul fund consemnat prin intermediul IS Poșta Moldovei), iar toate confirmările au fost prezentate in instanța de judecata.

În aceste circumstanțe, instanța de fond nu a dat nici o apreciere ca obligația a fost stinsa, cel pufin În cuantumul de 10.000 lei, iar instanța neîntemeiat a admis pretenție de a recupera prejudiciul moral fără a line cont de aceste circumstanțe, încălcând vădit prevederile legale

Susține, că prejudiciul moral a fost cauzat minorei Capanji Sabina-Elena, respectiv reclamant poate fi doar Capanji Sabina-Elena, iar Bejan Maria este reprezentant legal. In acest sens la art. 59 alin. (1) din Codul de procedura civila clar stabilește ca reclamant poate fi orice persoana fizica prezumata, la momentul intentări procesului, ca subiect al raportului material litigios.

Din cele stabilite de instanța de fond, prejudiciul ar fi fost cauzat minorei Capanji Sabina-Elena, iar din motive inexplicabile, instanța, cu inculcarea prevederilor art. 58 alin. (4) din Codul de procedura civila nu a introdus in proces minora Capanji Sabina-Elena, iar prejudiciul cauzat ultimei la încasat in favoarea unui reclamant nepotrivit.

Astfel, instanța de fond contrar normelor procesuale și materiale a admis și încasat prejudiciul față de un reclamant care nu este parte la raportul material litigios.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 8 aprilie 2024, s-a restituit cererea de apel declarată de avocatul Posturusu Nicolae în interesele lui Bejan Maria împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023 în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) CPC:

Reprezentantul apelantului Botnari Valerian, avocatul Botnarenco Dorin, în ședința instanței de apel fiind citat legal, nu s-a prezentat , Colegiul în temeiul art.379 alin.(2) CPC a dispus examinarea apelului în lipsa acestora.

Intimata Bejan Maria fiind citată legal, în ședința instanței de apel nu s-a prezentat , temei pentru care Colegiul în temeiul art.379 alin.(2) CPC a dispus examinarea cauzei în lipsa acesteia.

Studiind materialele cauzei, Colegiul Civil consideră apelul declarat de apelantul Botnari Valerian ca fiind neîntemeiat şi care urmează a fi respins din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art.25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct şi nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților şi intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile şi explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri,

să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio şi să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate şi al probelor cercetate şi verificate în ședință de judecată.

În conformitate cu art.117 alin.(1) şi (2) CPC, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile şi obiecțiile părților, precum şi altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

În calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților şi ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art.118 alin.(3) CPC, circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Dispozițiile art.130 alin.(1) CPC statuează că, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit dispozițiilor art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importantă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

În contextul pretențiilor deduse judecării, instanța de apel reține că în conformitate cu

prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art.10 alin.(1) Cod civil persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Potrivit alin.(2) neexercitarea de către persoanele fizice şi juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Conform art.11 alin.(1) Cod civil buna-credință este un standard de conduită a unei părţi, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere şi luarea în cont a intereselor celeilalte părţi la raportul juridic.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Dispozițiile art.12 Cod civil caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura şi scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum şi uzanțele şi practicile pertinente.

În temeiul art.13 alin.(1) Cod civil niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

Prevederile alin.(2) indică că în cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura şi consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

Alin.(3) indică statuează că dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Dispozițiile art.14 alin.(1) Cod civil indică că nici o persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârşit-o sau la care a participat.

Alin.(2) stabilește că nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

În contextul pretențiilor deduse judecării instanța de apel reține că în temeiul art.15 alin.(1) Cod civil apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

În temeiul art.16 alin.(1) Cod civil apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului şi suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de lege, a celui

nepatrimonial;

h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului;

j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;

k) alte căi prevăzute de lege.

În temeiul alin.(2) al aceluiași articol metodele de apărare prevăzute la alin.(1) pot fi invocate dacă sânt întrunite condițiile stabilite de lege şi, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Din materialele cauzei Colegiul a stabilit că, la 22 mai 2019, în jurul orei 07-30, Botnari Valerian, aflându-se la volanul automobilului de model „Toyota Corolla", cu numărul de înmatriculare *****, a tamponat minora Capanji Sabina-Elena, la intersecția străzii Bănulescu Bodoni cu art.31 August 1989, direct pe trecerea de pietoni. Minora Capanji Sabina-Elena a fost transportată la Spitalul Clinic Municipal de Copii „Valentin Ignatenco", unde în urma investigațiilor a fost diagnosticată cu comoția cerebrală, contuzia țesuturilor moi la coloana vertebrală.

Conform raportului de constatare nr.201902D1359 din 25 iunie 2019, întocmit de Centrul de Medicină Legală, expertul la examinarea medico-legală a documentelor medicale pe numele Capanji Sabina-Elena a constat excoriații la nivelul capului, care au fost produse în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, se califică ca vătămare corporală neînsemnată. Diagnosticul clinic: „Contuzia toracelui" nu se supune aprecierii medico-legale, în conformitate cu p.17 al Regulamentului de apreciere medico-legal a gravității vătămării corporale, din motivul neconfirmării prin date clinice și paraclinice obiective la fel și nespecificării prin ce se exprimă aceste contuzii (echimoze, edem, excoriații) (f.d. 22).

Potrivit procesului – verbal cu privire la contravenție seria ***** s-a stabilit că, la 22 mai 2019, în jurul orei 07:30, în mun. Chișinău, str. Bănulescu Bodoni – 31 August 1989, conducătorul automobilului de model „Toyota Corolla", cu numărul de înmatriculare *****, Botnari Valerian nu a cedat trecerea minorei Capanji Sabina-Elena, care traversa strada regulamentar pe trecerea de pietoni, astfel tamponând-o, iar prin decizia agentului constatator Botnari Valerian a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute la art.242 alin.(2) Cod contravențional și i s-a aplicat amendă în mărime de 1 500 lei, cu 6 puncte de penalizare (f.d.23-24).

La 20 mai 2022, Bejan Maria ca reprezentant legal al minorei și în interesele minorei Capanji Sabina-Elena a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Botnari Valerian, solicitând încasarea din contul lui Botnari Valerian în beneficiul său a prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și cheltuielile de judecată .

Fiind investită cu examinarea prezentei cauzei civile prima instanță a admis parțial acțiunea reclamantului Bejan Maria și a încasat de la Botnari Valerian, născut la *****, cod numeric personal *****, în beneficiul Mariei Bejan, născută la *****, cod numeric personal *****, prejudiciul moral în mărime de 15000 lei, precum și cheltuielile de judecată în sumă de 4 000 lei suportate pentru asistență juridică, iar în total 19 000 (nouăsprezece mii) lei.

S-a încasat de la Botnari Valerian, născut la *****, cod numeric personal *****, în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 100 (una sută) lei.

În rest, pretențiile s-u respins ca neîntemeiate.

Raportând dispozițiile normelor suscitate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia instanței de fond este corectă.

În contextul pretaților deduse judecății Colegiul reiterează prevederile art.45 alin.(1) Cod contravențional, persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție.

Conform prevederilor art. 219 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, persoanele fizice şi juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot înainta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

Conform art.51 alin.(1) și art.53 alin.(2) din Codul familiei, se consideră copil persoana care nu a atins vîrsta de 18 ani (majoratul). Apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale copilului se asigură de părinţi sau persoanele care îi înlocuiesc, iar în cazurile prevăzute de lege-de autoritatea tutelară locală/teritorială sau de alte organe abilitate.

În corespundere cu prevederile art. 2036 alin. (1) - (5) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența şi întinderea prejudiciului patrimonial. Prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunității şi în alte cazuri prevăzute de lege. Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

Potrivit art. 2037 alin. (1) - (3) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Prin urmare, Colegiul consideră că Bejan Marina este îndreptățită să solicite repararea prejudiciului moral, ca urmare a comiterii de către Botnari Valerian a contravenției, reclamanta având în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial şi a celui

nepatrimonial cauzate prin contravenție, fiind aplicabil aliniatul (1) al art. 45 Cod contravențional.

Corespunzător, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel, fiind cert și faptul că Bejan Marina a avut în cauza contravențională respectivă calitatea de reprezentant legal al părții vătămate.

Raportînd normele de drept enunțate la circumstanțele cauzei, Colegiul consideră corectă concluzia primei instanțe despre faptul că Bejan Marina este îndreptățită de a solicita o despăgubire de la Botnari Valerian, care, prin acţiunile sale i-a pricinuit suferințe psihice şi fizice minorei Capanji Sabina-Elena, respectiv sumă de 15 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral care urmează a fi de a încasa de la Botnari Valerian în beneficiul Marinei Bejan este una rezonabilă, proporțională în raport cu criteriile stabilite la caz și corespunde circumstanțelor cauzei. Or, prejudiciul suferit de către reclamantă constă generic, în atingerea valorilor ce definesc personalitatea umană, creditul moral.

Or la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că, despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale şi echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată. Or, reclamanta și-a motivat suficient de clar pretențiile de ordin moral al minorei Capanji Sabina-Elena, prezentând și probe în acest sens, anume raportul de constatare și de evaluare psihologică, fiind transpuse amănunțit suferințele fizice și psihice care le-a suportat și le suportă minora, precum și cele referitor la integritatea fizică a ei.

În consecință, fiind stabilită existența unui prejudiciu cert, manifestat prin constatarea de vătămări corporale a părții vătămate, precum și ținând cont de vârsta minoră, natura leziunilor cauzate care dezvoltă sentimentul insecurității și neîncrederii în sine, precum și de faptul că poate duce la agravarea stării de sănătate și psiho-comportamentale în viitor, necesită lucru cu psihologul pentru a ameliora starea de frică, totodată suma încasată de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu moral reprezintă o compensație echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suferit de minora, Capanji Sabina-Elena, în urma faptei prejudiciabile săvârșite de Botnari Valerian, ținând cont de principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres, anxietate cauzate minorei. În rest, pretențiile se resping ca neîntemeiate.

Afirmația pârâtului precum că după recepționarea acțiunii și-a manifestat intenția de a achita benevol suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu material, nu poate fi reținută drept temei de respingere a pretențiilor înaintate de reclamantă.

De asemenea sunt neîntemeiate și declarative alegațiile apelantului despre faptul că, prejudiciul moral a fost cauzat minorei Capanji Sabina-Elena, respectiv reclamant poate fi doar Capanji Sabina-Elena, iar Bejan Maria este reprezentant legal.

Or, conform art.51 alin.(1) și art.53 alin.(2) din Codul familiei, se consideră copil persoana care nu a atins vîrsta de 18 ani (majoratul). Apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale copilului se asigură de părinţi sau persoanele care îi înlocuiesc, iar în cazurile prevăzute de lege-de autoritatea tutelară locală/teritorială sau de alte organe abilitate.

Prin urmare, alegațiile apelantului despre netemeinicia concluziilor primei instanțe cu privire la încasarea prejudiciului moral în sumă de 15000 lei, sunt neîntemeiate și neprobate.

Totodată în conformitate cu art. 118 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

De asemenea, potrivit art. 121 din Codul de Procedură Civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.(19) Mai mult, potrivit art. 122 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Articolul 239 din Codul de Procedură Civilă, prevede că, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Așadar, administrând aceste prevederi legale și raportându-le la spața concret examinată ajungem la concluzia că reclamantul nu și-a exercitat dreptul de a proba cele declarate, iar, în lipsa de probe alegațiile acestuia referitor la prejudiciul moral au caracter declarativ și nu pot fi luate în considerare de către instanța de fond.

Or, în caz contrar, hotărârea adoptată de către instanța de fond va fi pasibilă de casare, dat fiind că nu a fost respectate prevederile art. 118, 121, 122, 239 din Codul de Procedură Civilă.

Potrivit art. 94 alin. alin. (1), (3) CPC, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului. Prevederile alin.(1) şi (2) se aplică şi la repartizarea între părţi a cheltuielilor de judecată în instanţă de apel, în instanţă de recurs şi în cadrul revizuirii.

Conform art. 96 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

Cu referire la prevederile art.94,96 CPC, fiind cerințe subsecvente celei principale, poartă soarta cerinței de bază, la fel urmând a fi admise parțial.

Cu referire la cheltuielile de judecată, fiind o cerință subsecventă celei principale, poartă soarta cerinței de bază, la fel urmând a fi admisă parțial.

Or, potrivit Hotărârii Curţii Constituționale nr.3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură şi pentru autoritățile publice şi private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenţilor publici, exigenţa este ca aceştia să acţioneze în limitele atribuţiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanţa de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

Colegiul reține că în circumstanţele speţei, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acţiuni nu pot fi admise de către instanţa de judecată decât în condiţiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acţiunile arbitrare ale instanţe sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat şi dezinteresat.

Or, imparţialitatea este esenţială pentru îndeplinirea adecvată a funcţiei judiciare, ea priveşte nu doar hotărârea însăşi, ci şi întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, în conformitate cu prevederile art.9 CPC, instanţei de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfăşurarea procesului, pe principiile de contradictorialitate şi egalitate a părților în drepturi (art.26 CPC), motiv din care exonerarea unui participant la proces de obligaţia legală reprezintă în esenţă o favorizare nejustificată, în frauda regulilor unui proces echitabil.

Reținând obligația instanței de a asigura preeminența dreptului în sensul definit de Constituție şi practica internațională, reieșind din cele expuse mai sus, dat fiind că hotărârea primei instanțe este legală şi fondată, iar argumentele apelantului sunt nefondate, fiind combătute integral prin constatările expuse mai sus, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat şi a menține hotărârea instanței de fond.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Botnari Valerian.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bejan Maria împotriva lui Botnari Valerian privind repararea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă și executorie, însă cu drept de recurs în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, la Curtea Supremă de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Talpă

Dosarul: nr. 2a-4068/23 Judecător : Natalia Mămăligă
2-22070922-02-2a-27102023

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

28 ianuarie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru și Constantin Roșca

Grefier Victoria Talpă

examinând în ședința publică apelul declarat de Botnari Valerian împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Bejan Maria împotriva lui Botnari Valerian privind repararea prejudiciului moral şi compensarea cheltuielilor de judecată,

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Botnari Valerian.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06.04.2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bejan Maria împotriva lui Botnari Valerian privind repararea prejudiciului moral şi compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă și executorie, însă cu drept de recurs în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, la Curtea Supremă de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca